

Отримані результати дають підставу для оцінки не тільки тривалості життя населення, а й прийняття важливих соціальних рішень. Зокрема встановлення термінів виходу на пенсію. Так в розвинених країнах різниця між термінами виходу на пенсію і середньою тривалістю життя 13-15 років. Тобто, держава має важливий інструмент у вигляді ефективної системи фізичного виховання для вирішення такого відповідального соціального завдання.

Бібліографічні посилання:

2. Лисицин Ю. П. Концепция формирования здорового образа жизни / Ю.П. Лисицин // Сб. научных трудов. – М., 1991. С. 3-27.
3. Лубышева Л.И. Социальная роль спорта в развитии общества и социализации личности / Л.И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. 2001. – №4. – С. 11-15.
4. Средняя продолжительность жизни по странам мира: мужчины, женщины и оба пола [Электронный ресурс] <http://bs-life.ru/makroekonomika/prodolzitelnost-zizni2013.html> (дата обращения 11.07.2018).
5. Грибан В. Г. Валеодогія: Підручник/ В.Г. Грибан-2-вид. – К.: Центр учбової літератури. 2012. – 342 с.

Грицай Ірина Олегівна,
завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
юридичного факультету
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

**ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Становлення гендерної рівності є одним з пріоритетних завдань в процесі розробки і прийняття важливих для розвитку України програм. Проблема рівноправної участі жінок на різних рівнях влади залишається все ще невирішеною. Далека вона від вирішення і в Україні, незважаючи на явні успіхи в цьому напрямку. В основі ефективного вирішення питань гендерної рівності в Україні, повинен лежати науковий підхід, у зв'язку з чим необхідно згадати основні політико-управлінські моделі гендерної політики у світовій практиці.

Перша модель має економічну основу. Жінки в рамках цієї моделі розглядаються як пасивні одержувачі благ, їх материнська роль визнається найбільш важливою. Такий підхід є політично безпечним, тому що не зачіпає стратегічних гендерних потреб жінок, а лише підкреслює їх «природне» призначення. Дана модель притаманна соціалістичним та авторитарним країнам.

Друга модель характерна для країн Північної Європи. Вона використовує ідею гендерної справедливості, тобто визнання жінок повноправними учасниками процесу розвитку. В рамках цієї моделі присутні реальні державні механізми залучення жінок до процесів розвитку, який тут пов'язується з рівністю у використанні людського потенціалу.

Третя модель носить назву гендерної інтеграції (gender mainstreaming). Вона передбачає розвиток і оцінку політичних процесів, при яких підхід гендерної рівності інкорпорується в усі політичні процеси і на всіх рівнях і стадіях особами, включеними в політичну діяльність, що, як мінімум, передбачає їх гендерну компетентність.

Україна зараз перебуває в процесі реалізації третьої моделі – гендерної інтеграції. Найбільш успішна друга модель. Прикладом може бути досвід Швеції – країни, що досягла найбільш високих успіхів у вирішенні гендерних питань. В основі цієї моделі знаходиться *суспільний консенсус з приводу визнання жінок повноправними учасниками процесу розвитку*. В рамках цієї моделі на державному рівні створюються преференційні умови для посилення позицій жінок (empowerment approach) в політиці, активізації їх суспільної активності.

Для проведення в країні вкрай важливих реформ, необхідно оновлення кадрів в українському парламенті, збільшення представництва проєвропейських сил та рухів. Існуючі стереотипи, перешкоди і багато інших чинників залишають політичну сферу держави без важливого і цінного людського

ресурсу, роблячи політику однобокою, часто сексистською, що негативно відображається на міжнародному іміджі України.

Специфіка гендерної асиметрії або гендерної нерівності в Україні проявляється в таких формах, як відсторонення жінок від сфер влади, управління, повноцінної участі в політиці. Парадоксальність цієї ситуації полягає в неусвідомленні з боку суспільства того, що українські жінки становлять не тільки більшість населення і електорату, але і соціально більш активні і гнучко адаптовані до сучасних умов життя. Це доводить діяльність окремих жінок-політиків, зокрема депутаток Верховної Ради України та посадових осіб місцевих органів влади, де все частіше вирішення кризових ситуацій довіряють жінкам.

Водночас слід констатувати, що протягом останніх років в українському суспільстві відбуваються певні зміни в осмисленні та легітимації гендерних відносин, постійно робляться кроки із запровадження інституційного механізму забезпечення гендерної рівності. Серед останніх успіхів в цій сфері слід відзначити прийняття Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Найбільш болючим питанням в рамках реалізації державної гендерної політики залишається порушення виборчого законодавства в частині недотримання *виборчих квот* на представництво жінок в органах влади на місцевому рівні. Однією з таких технологій є *позитивна дискримінація*.

Позитивна дискримінація, чи позитивні дії – один з засобів для вирівнювання гендерного балансу. На практиці це означає надання переваг жінкам перед чоловіками в усіх ключових сферах: при прийомі на престижні, високооплачувані посади, у вищі навчальні заклади, висування кандидатур до органів влади тощо. Збільшення кількості жінок на високих посадах, в управлінні і інших ключових сферах допоможе сформувати в суспільстві більш справедливі гендерні стереотипи.

Спираючись на дослідження проведенні 2016-2017 роках в рамках проекту «Жінки – це 50 % успіху», що діє за підтримки поважних міжнародних організацій, можна впевнено стверджувати, що на протязі останнього часу бачення суспільством жінки у політиці докорінно змінюється у напрямку збільшення довіри до жінки-політика.

Одним із прикладів впровадження позитивних дій є *квотування* – тимчасові спеціальні заходи щодо усунення фактичної нерівності в політичній сфері, які можуть бути ліквідовані після встановлення гендерного паритету. Представники позиції проти гендерного квотування в політиці часто оперують визначенням поняття рівність в контексті ліберальної філософії. Це означає, що надання рівних правових можливостей (наприклад, права голосу чи права бути обраними) є достатньою умовою для рівності жінок та чоловіків. Натомість історія і сучасність яскраво підтверджують протилежний факт, а саме що формальна рівність не є запорукою реалізації цієї рівності в реальному житті. Причини цього варіюються від прямої дискримінації до різного роду неформальних бар'єрів та упереджень, які перешкоджають входження жінок в політику. Таким чином, говорячи про гендерну рівність в політиці, доцільніше звертати увагу на її конкретні результати, які у випадку України є невітнішими.

З огляду на це, гендерні квоти у вітчизняній політиці – це є один з формальних механізмів, який гарантує більш справедливе представництво українських жінок в парламенті та в органах місцевої влади. У цьому зв'язку законодавче введення 30-відсоткової квоти на представництво осіб однієї статі в органах влади на місцевому рівні стало, з одного боку, тимчасовою, перехідною формою підтримки паритетної демократії, а з іншою – суттєвим кроком підвищення рівня жіночої присутності в органах місцевої влади та органах місцевого самоврядування.

Однак незважаючи на міжнародні та національні механізми застосування позитивної дискримінації шляхом введення «квотного принципу», місцеві вибори, що пройшли в Україні у 2015 році, виявили низку порушень. Причини для цього вбачаються переважно суб'єктивні, вони пов'язані з загальним низьким рівнем виконання законів, нерозумінням або несприйняттям принципів гендерної рівності. Порушення вимог закону стосовно квот на жіноче представництво в місцевих органах влади слід розцінювати як різновид гендерної дискримінації за ознакою статі в сфері державного та місцевого управління.

В правовій державі порушення норм чинного законодавства, та, зокрема, свідоме або шляхом бездіяльності допущення гендерної дискримінації при реалізації жінками політичних прав, тягне за собою юридичну відповідальність. Наприклад, Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» в ст. 24 закріплює положення, за яким особи, винні

в порушенні вимог законодавства про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно із законом. Однак потрібно бути відвертими – такий вид юридичної відповідальності, як кримінальна, відносно суб'єктів публічної влади, які порушують квотний принцип при реалізації жінками політичних прав, застосувати буде вкрай проблематично та недоцільно. Цю тезу підтверджує національна судова практика, де можна відзначити обмежений характер трактування поняття «гендерна дискримінація» при посиланні на міжнародні акти з гендерних питань.

Отже, на наш погляд Україні потрібен науковий, зважений підхід до конструювання власної моделі гендерних відносин на республіканському та місцевому рівні. Потрібне чітке законодавче врегулювання гендерних питань включаючи реальні механізми притягнення до партійної та адміністративної відповідальності за невиконання вимог законодавства щодо залучення жінок у вітчизняну політику, мова йде, насамперед, про небажання дотримуватися виборчих квот.

Маргулов Артур Худувич,
професор кафедри, доктор історичних наук,
доцент Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЖИТЛОВЕ ПИТАННЯ ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Анексія Крима та окупація окремих територій Донецької та Луганської поставили перед державою та суспільством велику кількість питань. Одним з таких питань стало соціально-економічна адаптація переселенців. Станом на 21 січня 2019 року за даними Міністерства соціальної політики України взято на облік 1355375 переселенця з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей та АР Крим [1].

Кожен з них має свою історію, але більшість з них визнано українську державність у якості гаранта своїх прав. Саме на території підконтрольної України вони мають можливість отримати весь спектр фінансово-соціальних державних гарантій на рівні із іншими громадянами країни. Також постановою кабінету міністрів України від 16.10.2014 року «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг», визначається додаткове фінансово забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

Нажаль державна фінансова допомога не може компенсувати усього матеріального навантаження, з якими зіштовхуються переселенці. На п'ятому році переселенського статусу вони вже адаптувались на нових місцях та намагаються найбільш гостре питання на сьогодні – житлове. З відсутності можливості придбати житло власним коштом, вони шукають можливості державної підтримки.

Для порівняння та орієнтира можна взяти приклад Грузії в Даній галузі. Станом на 2018 рік в країні нараховувалось 275 тис. переселенців (6% від загальної кількості населення країни) та половина вже забезпечена житлом. В Україні переселенців 1,5 млн. ВПЛ – це 4% населення. Існують декілька житлових проектів по забезпеченням житла. До найбільш ефективних можна віднести виділення найбільш вразливим родинам у приватну власність придбані на квартири у новобудовах з частковою компенсацією. В Ахалгорському районі Грузії (неподалік від лінії розмежування) було побудовано приватних осель для 2000 тис. родин (6997 осіб). Собівартість такого житла складає до 17 тис. доларів [2].

Позитивний досвід Грузії вказує на необхідності вирішення житлового питання для ВПЛ. Щорічно держава витрачає понад 120 млн. доларів для компенсації за житло, що складає велике фінансове навантаження на бюджет.

27 листопада 2017 р. у державну програму «Доступне житло», передбачену Порядком забезпечення громадян доступним житлом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.09 № 140 (із змінами, внесеними постановою уряду від 20.09.2017 № 708), вдихнули життя, тобто дали фінансування. Реалізацією цієї програми займається Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву».